

katedra

MARIBORSKIH ŠTUDENTOV

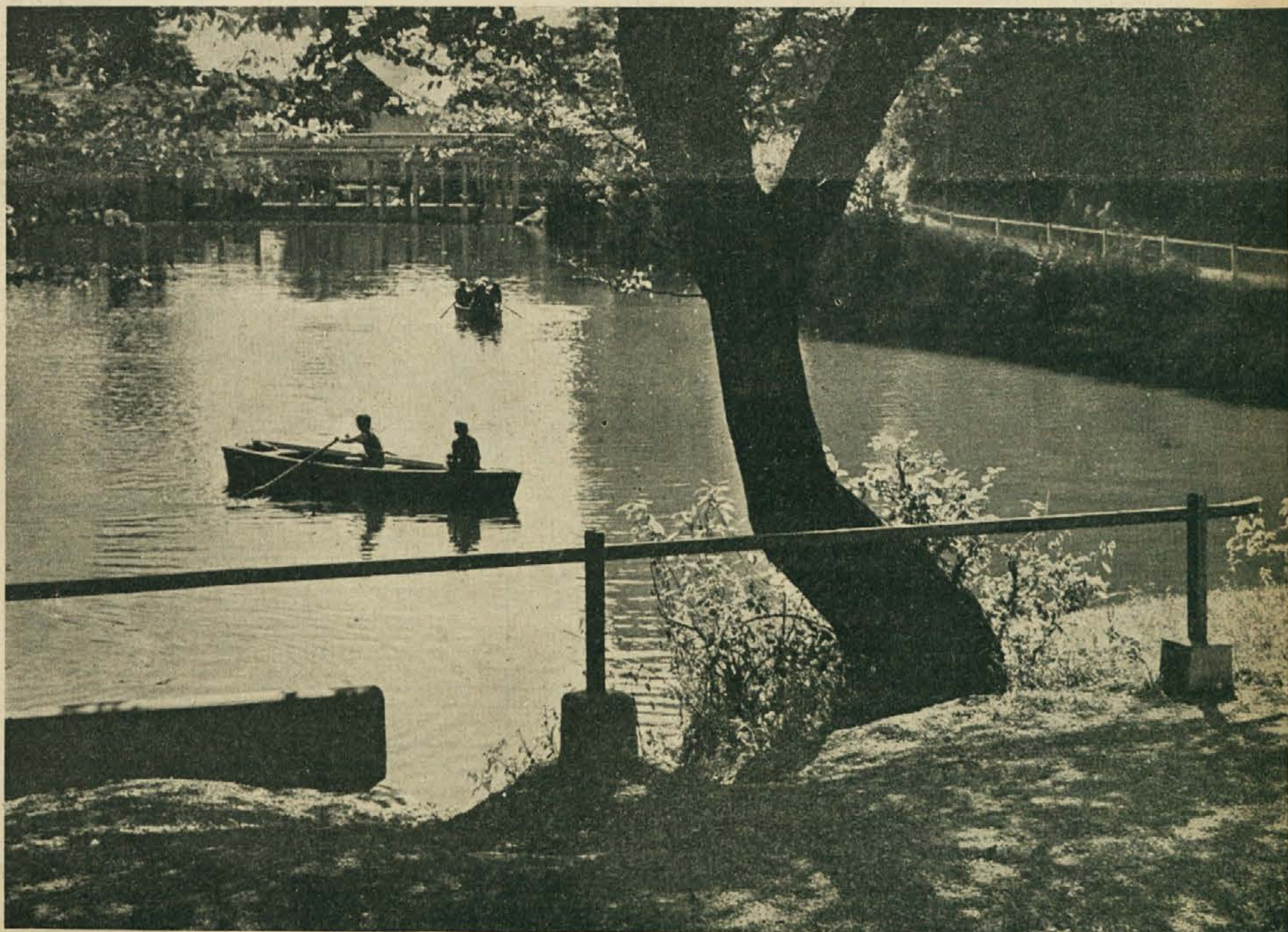
KATEDRO mariborskih študentov izdaja Odbor mariborskih visokošolskih zavodov Zveze študentov Jugoslavije, Maribor / Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Vlado Golob / Izhaja mesečno / Uredništvo: Maribor, Gregorčičeva 30, telefon 35-96 / Tek. rač.: 604-13-3-501 / Tiska Mariborska tiskarna Maribor in tiskarna v Cakovcu / Založnik in uprava: Založba Obzorja, Maribor, Maistrova 5

MARIBOR
25. MAJ 1962
LETNIK II.
ŠTEVILKA 9-10

MARIBOR

MAJ. MLADOST, MLADINA, RADOST, VESELJE, TITO, TITO, MLADINA, JUGOSLAVIJA. SONCE, SREČA, VEDRINA IN GLOBOKA MODROST. TITO — 70 LET MLAD, VSE ŽIVLJENJE KOVAČ SREČNEJSE BODOČNOSTI. MLADINA, KI SE POZNA VOJNE GROZOTE IN MLADINA, KI POZNA SAMO LEPOTO SVOBODNEGA ŽIVLJENJA: MLADINA IN TITO, NERAZDRUŽLJIVA CELOTA. TITOV ROJSTNI DAN — DAN MLADOSTI. MAJ, MLADA PRIRODA SE PREBUJA, MLADINA, CVETJE, LEPOTA, SONCE, SREČA, TITOV ROJSTNI DAN, DAN MLADOSTI: TITO IN MLADINA.

MI SMO TITOV, TITO JE NAŠ. LEPO JE V NASI DOMOVINI BITI MLAD. DRUŽE TITO, MI TI SE KUNEMO — IZ TISOČ IN TISOČ MLADIH UST BO ZAVRELA PESEM, PESEM MLADINE, PESEM SREČE, PESEM MLADOSTI, PESEM TITU, PESEM JUGOSLAVIJI — IN PRAV JE TAKO.

25. maj - Dan mladosti

2. redna seja Sveta Zdrúženja MVZ

Jeseni že študentski dom

Že v prejšnji številki je »Katedra« nanizala glavne sklepe, ki jih je na svoji 2. redni seji sprejel Svet Zdrúženja mariborskih visokošolskih zavodov. Danes še nekaj podrobnosti s te, izredno pomembne seje Sveta Zdrúženja: dnevni red je obsegal 11 točk, vendar ta obilica ni pripeljala do pavšalnega, zgolj formalnega sprejemanja predlogov, ampak je vsak sklep plod izredno živahne razprave, ki je trajal več kot pet ur.

Največji del tega časa je Svet razpravljajal.

O STATUTU ZDRUŽENJA MVZ

Še preden se je začela razprava o statutu, je svet potrdil zapisnik prve seje in sprejel vse sklepe s te seje. Takoj zatem je izvolil za glavnega tajnika združenja Rajka Krambergerja.

Komisiji za sestavo statuta pri upravi Zdrúženja MVZ in pri svetu združenja sta opravili svoje delo v izredno kratkem času slabih 2 mesecev. Razprava je šla dobesedno od člana do člana, vendar je svet končno sprejel le nekaj spremenjvalnih in dopolnilnih predlogov, katerih dokončno formulacijo je prepustil komisiji. Tako je dejansko po-

trebna le še potrditev Izvršnega sveta LRS. Med drugim so člani sveta predlagali, naj bi prešli na uporabo bolj udomačenih izrazov: rektor, prorektor, dekan in prodekan namesto predstojnik, namestnik predstojnika, ravnatelj oz. direktor in namestnik direktorja. Dalje je svet mnenja, da bi bolj ustrezalo, če bi prešli na ocenjevanje z ocenami 1-5 namesto dosedanjega točkovanja 1-10.

Poleg tega predvideva statut v okviru združenja ustanavljanje samostojnih zavodov in raznih skladov, kot so »Sklad Kidričevih nagrad«, »Sklad za gradnjo študentskih domov in stanovanj«, »Sklad za zdravstveno varstvo študentov«, »Sklad za posojila študentom«. Svet je predlagal tudi ustanovitev »Skлада za pospeševanje in razvoj mariborskih visokošolskih zavodov«. Razen tega govori statut o študentskih društvih, nasploh o študentih in pogojih študija ter o pravicah in dolžnostih študentov (o čemer bomo še podrobneje pisali, ko bo statut dokončno stopil v veljavo). Nadalje obsega statut še določbe o sodelavcih samostojnih znanstvenih zavodov, katerih ustanovitelj je združenje, in seveda o uči-

— PRIBLIZNO 200 LEŽISC, od tega 100 v posebnem traktu doma srednje kmetijske šole, 80 v dosedanem domu vajencev v Strossmayerjevi ulici 13 (pri igrišču »Brnikac«), nekaj ležišč pa bo na razpolago, kot že dosedaj, v dijaškem domu za dekleta v Mladinski ulici.

S temi kapacitetami bomo lahko pokrili preko 50% želja, če upoštevamo, da je v anketi ob vpisu v letni semester izrazilo tako željo 353 študentov (anketa je zajela 88% študentov)!

SKLAD KIDRIČEVH NAGRAD

ima drugačen namen: podeljevanje nagrad študentom za najboljša dela na posameznih področjih, ki izpričujejo sposobnost za samostojno raziskovalno delo. Teme bo upravni odbor predpisal na predlog šolskih uprav, v poštev za nagrade pa prihajajo tudi diplomska in seminarska dela, če ustrezajo pogojem pravilnika Sklada Kidričevih nagrad. Nagrade bodo podeljevali na dan obletnice Kidričeve smrti — 2. aprila. Hkrati bodo razpisali tudi teme za naslednje leto. Letos bodo teme razpisali naknadno, še pred koncem letošnjega šolskega leta.

Upravnemu odboru »Sklada Kidričevih nagrad«, ki šteje do 15 članov (med njimi je poleg profesorjev in uglednih javnih in znanstvenih delavcev tudi en študent), predseduje vsakokratni predstojnik Zdrúženja MVZ. Razpis bodo objavljali v objavah združenja in v »Katedri mariborskih študentov«.

ZAKLJUČNI RAČUN ZDRUŽENJA ZA LETO 1961

V drugem delu svoje 2. redne seje je svet združenja brez posebnih pripomb sprejel zaključni račun Zdrúženja za leto 1961. Plan izdatkov je bil namreč postavljen za 1.135.230 din višje (3.136.000), kot jih je Zdrúženje dejansko potrošilo. Razlika je nastala zato, ker je Zdrúženje začelo poslovati šele v decembru namesto v oktobru, kot so prvotno predvidevali.

NACRT DOHODKOV IN IZDATKOV ZA LETO 1962

je seveda precej višji, saj je lanski predračun kril samo normalne izdatke združenja, brez dotacij visokošolskim zavodom in drugih takšnih visokih postavk. Letos pa vsebuje poleg vseh običajnih postavk načrt dohodkov in izdatkov tudi za nas posebej zanimive naslednje številke:

- za pomoč študentom in njihovim organizacijam — 2.300.000 (300.000 za telesno vzgojo, 1.000.000 za razlike v ceni vozovnic mestnega prometa in voženj na kratke razdalje za študente, ki se morajo redno voziti v šolo, 1.000.000 dinarjev pa bo združenje uporabilo za sklad za posojila študentom);

- za pomoč študentom za hrano 2.500.000 dinarjev;
- za Sklad Kidričevih nagrad 240.000 dinarjev.

Na koncu 2. redne seje je svet združenja MVZ izvolil še svoje predstavnike v Svet za strokovno izobraževanje LRS in v upravni odbor študijske knjižnice v Mariboru, poslušal kratko poročilo o

Dijaški dom, Mladinska ulica

rezultatih ankete med rednimi študenti in poročilo o obisku predsednika sveta združenja inž. Perhavca, predsednika OLO Jožeta

Tramška in predstojnika združenja MVZ Vladimirja Bračiča pri predsedniku Izvršnega sveta Borisu Kraigherju.

2. REDNA SEJA SKUPNOSTI VISOKIH SOL LRS

O delitvi dohodka

Problemi delitve dohodka, izdelava pravilnikov o notranji delitvi dohodka na visokih šolah v Sloveniji so predstavljali osnovni problem, s katerim se je ukvarjala 2. redna seja skupnosti visokih šol LRS 12. maja letos. Sklenili so, da je treba s sprejemanjem pravilnikov pohiteti, da bi lahko od 1. julija dalje vsi poslovali po pravilnikih. Mariborske višje šole so glede tega dosegle največji napredek in bodo zaradi tega na svoje posvetovanje o tem vprašanju povabile vse višje šole v Sloveniji in rektorat ljubljanske univerze.

Dalje je skupnost visokih šol LRS razpravljala o problemih odnosa med višjimi šolami in gospodarstvom, zlasti je bil govor o interesu gospodarstva za kadre I. stopnje in višje šole ter o prilagajanju programov potrebam prakse. Elaborat za to točko je pripravilo združenje mariborskih visokošolskih zavodov, medtem ko je material za prvo točko pripravila univerza v Ljubljani. Ugotovitev: glede kontakta z gospodarstvom so mariborski zavodi daleč spredaj.

O nazivih za diplomante I. stopnje ni bilo nobene posebne razprave, saj je osnutek zveznega predpisa o tem že pripravljen in dan v razpravo.

Ob koncu je skupnost visokih šol LRS sprejela sugestijo, da je treba povsod formirati komisije za telesno in izvenarmadno vzgojo.

Kaj so in kaj naj bi bili

ZBORI VOLIVCEV

Na naših zavodih družbeno upravljanja še ni doseglo takšnega napredka, da bi lahko govorili že o uspešno opravljenih zbora volivcev najširšega družbenega soupravljanja študentov, kjer študentje preko svojih predstavnikov sodelujejo v predstavnikiških organih. Zbori volivcev bi naj bili neke vrste študentska tribuna, kjer imajo volivci, to je študentje, dolžnost da te zbere sklicujejo ter jim prisostvujejo, obenem pa pravico, da na njih postavljajo zahteve in razpravljajo. Na njih bi naj razpravljali tudi o delu svojih predstavnikov, jih po potrebi odpoklicali, ali pa celo zahtevali ponovno razpravo predstavnikiškega organa.

To so pravice in dolžnosti obenem. Toda danes štejemo pri nas že kot uspeh, če smo te predstavnike izvolili. Do najpomembnejše manifestacije tega upravljanja — do širokega razpravljanja — pa lahko rečemo da niti verti-

kalno niti horizontalno ni prišlo. Tako študentje — predstavniki — lahko le po lastnem preudarku in manj po temeljiti razpravi in mnenju večine študentov zastopajo študente v organih družbenega upravljanja.

Seveda pa tudi študentje v teh organih premalo skrbijo, da bi razgovore, ki so jih vodili v organih družbenega upravljanja, prenesli v širšo razpravo med študente in da bi tako, (kar je najbolj pravilno) lahko svoja stališča oziroma mnenja, ki jih zastopajo, kar najbolj obdelano posredovali naprej.

Zbor volivcev lahko skliče po potrebi predstavnik ali pa skupina volivcev. To bi naj bilo vsaj enkrat mesečno.

Vlogo zbora volivcev študentov lahko enačimo z vlogo volivcev v komuni. Zbor volivcev ima kar najširšo in najglobljo vlogo v sistemu družbenega upravljanja.

Namesto uvodnika

Klopi v predavalnicah bodo kmalu ostale za nekaj časa prazne. Le v nekaterih predavalnicah bodo ostali tisti, ki so se pripravili na izpite. Toda tudi ti se bodo kmalu razšli po svojih domovih. Tudi indezi bodo potovali. Nekateri na tisti strani o opravljenih izpiti bolj opisani — drugi manj.

Skoraj vsak študent bo tudi premislil, koliko je dosegel v dveh semestrih, ki jih ima za seboj in kaj bi lahko naredil bolje. Skušal bo v svoj spomin zapisati vse, kar je doživel, kar je pridobil. To ne bo lahko. Četudi je bil študijski uspeh dober ali celo najboljši. Verjetno se bo marsikdo vprašal, kaj in kako sem razen študija še delal, živel, česa sem se naučil, koliko razumel. Ali sem obvladoval v tem letu samo ozko strokovnost? Ali še kaj drugega? Ali je samo ozka strokovnost dovolj za bodočega upravljavca, od katerega se pričakuje kar najbolj široka razgledanost in aktivnost v vseh vejah našega bogatega družbenega življenja? Kot je videti, to ni dovolj. Učiti se in zopet učiti se. Da. Učiti se stroke in učiti se živeti.

Verjetno bodo morali odgovorni ljudje na šolah in predvsem tudi vsi subjektivni činitelji — Zveza komunistov, Zveza študentov in drugi — še bolj napeti svoje sile. Še bolj iz le strokovnjaka vzgojiti družbenega človeka-strokovnjaka. In s tem odpravljati vse subjektivne in objektivne slabosti in napake. Ni jih malo. Pa tudi toliko ne, da bi jih ne bilo mogoče takoj ali vsaj kmalu odpraviti. Potrebna je večja politična angažiranost: strokovna in kulturna. Kratek čas sta dve leti. Dve leti. Dve leti študija v Mariboru. Intenzivnega. Naj bo ta čas — kratek čas — čimbogatejši. Naj bo študij uspešen. Tako kot do sedaj, ali pa še bolj. Naj bo tudi naše življenje tako bogato, ali še bogatejše kot letošnje. Živimo zato, da ustvarjamo. Pogoje imamo.

Rajko Kramberger

teljih in sodelavcih šol, o habilitacijskem postopku in o drugih obveznostih učiteljev in sodelavcev šol.

SKLAD ZA IZGRADNJO ŠTUDENSKIH STANOVANJ V MARIBORU

je svet združenja ustanovil z namenom, da bi zbiral sredstva za izgradnjo študentskih stanovanj in domov in skrbel za čim boljše usmerjanje teh sredstev, da bi lahko zgradili čim več stanovanjskih kapacitet za študente mariborskih visokošolskih zavodov. Sklad bo vodil Upravni odbor sklada, ki bo imel 9 članov, od katerih izvolijo po enega: Izvršni svet, OLO Maribor, OLO Celje, OLO Murska Sobota, uprava in svet združenja, tri člane pa zveza študentov — odbor visokošolskih zavodov v Mariboru.

V zvezi s tem še zelo prijetna novica: JESENI BOMO MARIBORSKI ŠTUDENTJE IMELI ŽE ŠTUDENSKI DOM

Naše bravce bo prav gotovo zanimalo, kako so v preteklem obdobju delali nekateri organi družbenega upravljanja na mariborskih višjih šolah. Povprašali smo nekaj odgovornih tovarišev na posameznih šolah o delu njihovih šolskih svetov.

Tov. Miloš Ledinek, sekretar OK ZK Maribor, predsednik sveta na pedagoški akademiji:

Kaj menite o delu šolskega sveta na Pedagoški akademiji?

Naš šolski svet je najmlajši in dela le kratko obdobje, saj je tudi PA še nova. Vendar lahko delo šolskega sveta doslej ocenim kot plodno.

S katerimi glavnimi problemi se je svet šole, ki ste mu

predsedovali, največ ukvarjal?

Aktualne teme sej so bili učni programi in načrti, izdajanje skript in gospodarski problemi šole. V svojem prvem obdobju je šolski svet PA reševal še nekatera druga vprašanja, zlasti kadrovska (redni profesorji in honorarni predavatelji).

Sestav sveta je pester in posrečen, saj so v njem zastopane vse institucije, ki so zainteresirane za tak kader,

kot ga bo vzgajala PA. Premalo pa so mogoče zastopane občine, ki bi morale kazati več zanimanja za delo šole, saj bo prihajal iz pedagoške akademije kader, ki se bo zlasti v občinskem merilu močno uveljavljal.

Kako so sodelovali v delu sveta študentje — člani sveta?

Študentje, člani sveta, so svojo nalogo, ki jo imajo kot člani sveta, zadovoljivo izpolnjevali. Zlasti so s svojimi

predlogi pomagali pri reševanju študentskih vprašanj, programov itd. Zivo so se zanimali tudi za ostale šolske probleme, kot so finansiranje, delovni odnosi in podobno.

Imeli smo dobro sodelovanje med šolsko upravo in šolskim svetom. Sej šolskega sveta nikakor ne bi mogli obeležiti kot formalnost, saj smo imeli tudi primere, ko je šolski svet odklonil predloge šolske uprave. Sicer pa je naše delo potekalo po metodi, če smem tako reči, čimboljšega sporazumevanja z upravo šole.

Inž. Milivoj Raič, direktor VTS nam je v razgovoru o delu šolskega sveta na VTS povedal sledeče:

Novoga, po statutu izvoljenega šolskega sveta na VTS še nimamo, zato je nalogo začasnega šolskega sveta odigral pripravljalni odbor za ustanovitev šole. Pravkar so v teku volitve v šolski svet, ki bo sestavljen iz dveh članov, ki ju bo v šolski svet imenoval republiški Izvršni svet, po enega člana pa bodo določili OLO, zveza inženirjev in tehnikov, Industrijska zbornica, Republiški sindikalni svet, univerza v Ljubljani, pet članov pa delegira Združenje inženirjev in tehnikov v Mariboru, iz vsakega področja VTS po enega, ostali so še trije člani uprave, predstavniki študentske organizacije ter direktor in pomočnik direktorja.

Zaradi številnih oddelkov, ki jih ima VTS, je šolski svet razmeroma zelo številan (19 članov).

Delo začasnega sveta je oviralo dejstvo, da je bilo mnogo članov stalno izven Maribora in je bilo otežkočeno sklicevanje sej. To dejstvo bo upoštevano pri sestavi novega šolskega sveta, saj bodo v njem razen predstavnikov univerze v Ljubljani in Celja sami Mariborčani.

Problem, s katerim se je začasní šolski svet srečaval pri delu, so bili takega značaja, da jih lahko obeležimo kot specifične za VTS: število redno nastavljenih profesorjev, (njihovo nesorazmerno majhno število v primerjavi s honorarnimi), prostori, opre-

ma laboratorijev, študijski programi in nazivi diplomantov.

Študentje so premalo sodelovali v delu šolskega sveta. Zlasti pri vprašanjih glede študijskih programov in načrtov smo od njih pričakovali več. Deloma je krivo tega tudi dejstvo, da je od študentov voljeni član sveta zaradi objektivnih težav (ni bil Mariborčan) izostajal od sej.

Sodelovanje med šolsko upravo in šolskim svetom je bilo vsekoli plodno in koristno.

Predstavnika študentske organizacije na VAS, ki sta zastopala kolege v šolskem svetu: Stojs Jože — II. letnik sadjarsko vinogradniškega odseka — in Kuzmič Franc — II. letnik poljedelskega odseka — sta nam povedala nekaj besed o svojem sodelovanju v šolskem svetu VAS:

Ali sta se redno udeleževala sej šolskega sveta?

Dva pritrdilna odgovora. Ali sta dobivala vnaprej material za seje sveta, ali pa sta prihajala na seje nepriljubljena?

Material sta dobivala 14 dni pred sejo sveta in sta se tako lahko dovolj dobro pripravila.

Ali sta se predhodno posvetovala s kolegi, ali pa sta na sejah sveta zastopala svoje osebno mnenje?

Oba sta mnenja, da je za dobro delo študentov, članov sveta, neobhodno potrebno posvetovanje s študenti o vseh glavnih točkah, ki bo o njih razpravljala šolski svet. Tako je n.p. pri sprejemanju statuta imela študentska skupnost poseben sestanek, na katerem so se pomenili o stališčih, ki sta jih tovariša Kuzmič in Stojs zastopala.

V čem vidite glavne naloge svojih naslednikov — ali imate kakšne spremembevalne predloge za delo sveta?

Naloge najinih naslednikov v šolskem svetu se bistveno ne bodo razlikovale od najinih. Kar se tiče spremembvalnih predlogov predlagava sledeče: ob sprejemanju učnih programov in načrtov bi jih bilo predhodno treba dati v širšo razpravo.

Ni problema za zaposlovanje diplomantov I. stopnje!

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM SVETA ZDRUŽENJA MARIBORSKIH VISOKOŠOLSKIH ZAVODOV ING. STOJANOM PERHAVCEM

Kakšne so naloge Sveta združenja mariborskih višjih šol? S katerimi nalogami se je Svet ukvarjal doslej in katere bo reševal v prihodnje?

Naloga Sveta mariborskih višjih šol je, da koordinira delo med posameznimi višjimi šolami ter da povezuje izvenšolske institucije in gospodarske organizacije z višjimi šolami.

Ključni problemi, s katerimi se svet ukvarja so: prostori, kadrovska vprašanja, programi mariborskih višjih šol.

Na začetku smo se borili z osnovnimi materialnimi težavami, iskali smo primerne in funkcionalno ustrezajoče prostore za višje šole. To je še vedno pereče, zlasti sta v težki situaciji VTS in VSS. Takoj ko bodo zagotovljena sredstva, bomo morali poskrbeti za opremo in prostore za VTS, ki ji dajemo prioriteto. Glede na sedanje razmere ne bi kazalo graditi za višje šole povsmer nove in drage prostore. Težili bi naj pa za tem, da bi bili prostori primerni za študij in da bi ustrezali pogojem sodobnega visokošolskega pouka.

Ali so študentje, člani Sveta, aktivno sodelovali v njegovem delu?

Če razumemo pod aktivnim sodelovanjem njihovo poseganje v razprave na sejah Sveta, potem so zares aktivno sodelovali. Zlasti so nam bile dobrodošle sugestije študentov pri proučevanju objektivnih težav študentov (stanovanja, prehrana, štipendiranje, študentski klub) in pri obravnavanju programov posameznih šol.

Ali predlagate kakšne spremembe, ki bi naj izboljšale delo Sveta (mogoče z ozirom na sestav sveta)?

Po sestavi bi lahko svet razvrstili v štiri skupine:

Predstavniki javnega in političnega življenja, predstavniki šolstva, gospodarstva in študentske organizacije. V tem smislu torej, ne bi potrebovali nobenih popravkov, saj je to že star, preizkušen organizacijski sestav.

Ali menite, ali so programi na mariborskih višjih šolah zares taki, da dajo kompletnega strokovnjaka, ki ga v praksi potrebujemo?

Ker je moja stroka tehnika in nekoliko ekonomika, bi se s svojim odgovorom dotaknil le ustrezajočih dveh šol, VTS in VEKS, indirektno pa tudi ostalih (vse mariborske šole delajo namreč po približno enakem konceptu). Ker so programe sestavljali strokovnjaki iz prakse, menim da ustrezajo.

Seveda s tem ne pravim, da teh programov ni potrebno neprestano spreminjati, popravljati, težiti k vedno boljšemu. Višje šolstvo na sploh, stopenjski študij in posebej še višje šolstvo v Mariboru imajo — kot vsaka stvar, ki se šele uveljavlja — svoje nasprotnike, zlasti tam, kjer imajo fakultetne ustanove z dolgoletno tradicijo. Maribor teh predsodkov nima. Naše gospodarstvo pa ta profil kadrov nujno potrebuje, torej so podani vsi pogoji za nadaljnji razvoj mariborskih višjih šol. Zelo verjetno je, da nam bodo prve izkušnje, četudi bodo še tako pozitivne, pokazale potrebo po

ske organizacije si želijo, takih strokovnjakov. Zeleli bi, da se pri diplomantih I. stopnje ne bi morali srečavati z istimi težnjami kot pri maturantih srednjih tehniških šol, ko se ti izogibajo zaposlitvi v gospodarstvu in hočejo po vsej sili nadaljevati študij.

Glede nazivov zastopam sledeče mnenje: diplomanti I. stopnje naj prejmejo naziv inženir, (tako bo tudi nekako določeno njihov položaj v proizvodnem procesu), diplomanti II. stopnje pa naj prejmejo naslov diplomiranega inženirja. S tem bi zadovoljili želje študentov, kakor tudi prakse.

Na kakšna delovna mesta bi konkretno v Tovarni avtomobilov in motorjev lahko prišli diplomanti z VTS?

Na vodilna in vodstvena mesta v obdelovalnih obratih in v pripravljalnih oddelkih (konstrukcijah in tehnična priprava proizvodnje), kjer se zahteva že malo širše teoretično znanje s predhodno prakso. Tisti, ki se bodo izkazali na teh delovnih mestih, bodo sčasoma lahko zasedli tudi delovna mesta v razvojnem oddelku podjetja (instituta).

Kako vpliva honorarno delo na visokošolskih ustanovah na delo strokovnjaka v podjetju in obratno?

Honorarni predavatelj v nekem smislu predstavlja povezovalno šolo s prakso. Honorarni predavatelj, kolikorkoli že hoče biti vsestranski, vendarle obarva svoja predavanja s konkretnimi primeri iz podjetja, kjer je zaposlen. To je pozitivno, ker stvari, ki jih predavatelj posreduje študentom, v praksi dejansko obstajajo in jih študentje ob svojem obisku v podjetju lahko vidijo. Na drugi strani pa je njihovo znanje le nekoliko preveč enostransko. Sodim pa, da je to nekaj prehodnega in da bomo z okrepitevijo stalnega kadra predavateljev na višjih šolah to lahko regulirali.

Kakšne olajšave uživajo v vašem podjetju honorarni predavatelji in ali pomagata izrednim študentom in kako?

Strokovnjakom, ki honorarno predavajo na šolskih ustanovah, dajemo na razpolago čas, ki ga potrebujejo za predavanje.

Izrednim študentom pa nudimo dve vrsti ugodnosti: nekateri so imeli štiriurni delavnik, drugim pa dajemo dvajset dni dodatnega dopusta, ki ga lahko porabijo za pripravo izpitov.

IV-

Inž. Stojan Perhavec

novih korekturah v učnih programih. V razgovoru, ki sva ga imela predstojnik združenja in jaz s predsednikom Republiškega izvršnega sveta Borisom Kraigherjem, je tovariš Kraigher ugotovil, da bo treba poskrbeti za spremembe v načinu podajanja materije zaradi dveh različnih virov, iz katerih prihajajo študentje na višje šole, na drugi stran pa gimnazijci, ki jih je tudi mnogo, a nimajo nobene strokovne predizobrazbe. Slednjim bo treba nuditi več praktičnega pouka, medtem ko bi bili prvi (vsaj teoretično) bolj potrebni teoretičnega poglobljanja (matematika, fizika, kemija, splošni predmeti).

Ali mislite, da se kažejo težave pri zaposlovanju diplomantov I. stopnje? Kakšne vloge imajo pri tem nazivi diplomantov?

Bolj kot zaposlovanje diplomantov v gospodarstvu je po mojem mnenju pereča vesplošna želja nadaljevanja študija na II. stopnji. Gospodar-

Pohod pravnikov

O TEM BERITE NA SEDMI STRANI ČLANEK »NE POZABITE TOVARIŠI!«

Predavanja + služba + študij = prva diploma na VTŠ

V soboto, 5. maja 1962, je na VTŠ zagovarjal prvi študent diplomsko nalogo pred izpitno komisijo. Njegova naloga je zajemala strojništvo. Diplomsko je opravil z desetimi točkami. Ker so čestitke okoli diplomanta kar deževale, smo ga komaj dobili za kratek razgovor.

Vaši osebni podatki?

Treven Jože, star 35 let, poročen, vodja orodjarne v Metalni.

Kako se počutite kot prvi diplomant VTŠ?

Počutim se zelo ugodno, pravo veselje pa bo prišlo pozneje.

Ste imeli kaj treme?

V začetku že, dokler sem čakal. Ko sem začel govoriti, pa je kar prešla.

Ste redno obiskovali predavanja?

Obiskoval sem vsa predavanja, poleg tega sem hodil tudi v službo. Vendar sem bil zadnja dva meseca zaradi diplomske naloge službe prost.

Kakšna se vam kot praktiku zdijo predavanja?

Teorijo, ki sem jo pridobil na predavanjih, sem dopolnjeval z znanjem, ki ga imam iz prakse. Sicer pa so predavatelji večinoma iz prakse, tako da v predavanjih povezujejo teorijo s prakso.

Kakšne pomanjkljivosti ste občutili pri učnih pripomočkih?

Predvsem pomanjkanje skript. Zato sem se posluževal domače in tuje literature. Potrebno mi je bilo znanje tujega jezika, ker sem za svojo nalogo moral izbirati iz obširne tuje literature predvsem tisto, kar sem zanjo potreboval.

In vaša diplomska naloga? Transporter za šaržiranje peči, ki ga uporabljamo na valjni progi za valjarno.

Ali bi hoteli o tem kaj več povedati?

Doslej so ta transporter uvažali in bo po moji nalogi izdelan prvi domači izdelek. Pri izdelavi sem moral upoštevati samo domači material. Za uporabo mi je ta izdelek že odkupila Železarna Sisak, izdelala ga bo pa Strojna tovarna Trbovlje. Z njo sem bil ves čas, ko sem delal nalogo, v stalnem kontaktu.

Koliko časa ste porabili za nalogo?

Mesec dni dela. Težave sem imel pri zbiranju podatkov iz obilne literature.

Ali vam je vaše podjetje kaj pomagalo?

Delal sem sam in skoraj ves čas na VTŠ.

(Medtem nas je zmotil telefon. Tovariša Trevena je klicala njegova žena. Gotovo je nervozno čakala na rezultat

njegovega zagovora. Po kratkem odmoru smo nadaljevali.)

Ali imate sedaj kot diplomant VTŠ novo delovno mesto in večje osebne dohodke?

Mesto mi je zagotovljeno že od prej, vendar s povečanjem osebnega dohodka — vsaj v začetku — ne bo nič. Mogoče pozneje.

Ali se vam zdi, da diploma prikaže celotno znanje, ki ga dobi študent v času študija na VTŠ?

Pri moji nalogi vsekakor, saj zahtevajo transportne naprave znanje iz skoraj vseh predmetov, ki jih predavajo na šoli.

Ali ste pri študiju opazili razliko med študenti iz prakse in gimnazije?

Studentje, ki so prišli iz gimnazij, nimajo občutka za prakso in ne znajo teorijo vsklajevati s prakso. Pri tem pa študentje iz prakse naštevirano snov hitro povežejo s prakso in si jo tudi hitreje in bolj zapomnijo.

Jože Treven

Kaj svetujete bodočim diplomantom?

Naloga naj bodo iz prakse, tako da bodo podjetja s tem reševala težave, ki jih imajo v proizvodnji. Svetujem redno obiskovanje predavanj, kajti teorija je v življenju zelo važna, sploh ko jo povežemo z že pridobljenim znanjem v praksi.

Direktor VTŠ inž. Milivoj Raič nam je še povedal:

Tovariš Treven je bil odličan študent. Zelo dobro je teoretično znanje vsklajeval s prakso. Bil je vztrajen, saj je hodil v službo in na predavanja. Največji uspeh nas vseh je, da bo njegova diplomska naloga praktično izvedena. Bil je ves čas povezan s Strojno tovarno Trbovlje, ki bo izdelala transporter. Ravno pri njem se jasno kaže, kako važna je povezava šole s prakso. Glede naziva še ne morem povedati nič dokončnega. Poudarjam, da bo ostal med tov. Trevnom in našo šolo še dalje kontakt, saj je asistent na VTŠ.

Cestitamo!

V. Š.

ALI JE DELO V ODBORU ZAZIVELO?

Zaživelimo . . .

Solsko leto je končano. To je čas, ko moramo pregledati naše delo, ga pohvaliti, oziroma grajati in popravljati napake.

Največ uspehov so imele komisije, ki so bile študentom najbližje in so jim največ nudile. Tako je športna komisija formirala Zvezo študentskih športnih društev (o tem na drugem mestu). Do 15. aprila so imeli na posameznih šolah športna tekmovanja za formiranje šolskih ekip. 19. in 20. aprila so v okviru Študentskega aprilskega festivala odigrali tekmovanje v malem nogometu. 27. aprila je bilo v prostorih VEKŠ tekmovanje v šahu, ki pa zaradi neudeležbe posameznih ekip ni najbolje uspelo.

Sodelovali smo tudi pri Pohodu ob žici okupirane Ljubljane in pri paradi Dneva mladosti.

Iz tega je razvidno, da je dosedanje delo bilo uspešno. Sedaj pa še eno vprašanje. Zeleli bi, da uprave šol odobrijo vsak mesec en prosti dan, za množično športno udejstvovanje. Kaj menite o tem? Odgovore sprejema 35-96.

★ Komisija za brigade ima kakor vedno v tem času največ dela, ki pa je tudi najtežavnejše. Čeprav pri tem ne bi smeli imeti težav, se dogaja tudi to. Žalostno je namreč, da nekatere šole kljub naporom niso dale po več kot pet prijav. V maju so predvideni zdravniški pregledi, vendar je vprašanje, koga bodo pregledali.

★ Mednarodna komisija ima zelo zantmivo poslovanje, vendar mora vse delati predsednik sam. Organizirali so dve strokovni praksi za Višjo tehniško šolo. V mesecu aprilu nas je obiskalo 57 tržaških Slovencev. Po ogledu Maribora so se odpeljali na Pohorje in naslednji dan v Ptuj. Čeprav je trajalo samo dva dni, je bilo to srečanje najprijetnejše doživetje za marsikoga. Obljubili so nam, da nas bodo v najkrajšem času povabili na podoben izlet v Trst. Nekako v istem času se je naš študent udeležil medna-

rodnega študentskega seminarja v Linzu. Konec aprila nas je obiskala študijska grupa iz Švice.

★ Študijska komisija si je postavila nalogo, da bo koordinirala delo posameznih komisij po šolah. Kar pa se tiče konkretnih nalog, je pripravila material za republiško konferenco in izvedla anketo o študijskih problemih na posameznih šolah. Ali je svoje delo uspešno opravila ali ne, bomo videli v prihodnjem letu.

★ Ideološko-vzgojna komisija je v okviru Marksistične tribune pripravila predavanje Maksa Šnudrla »O novi ustavi«. Na posameznih šolah je organizirala predelavo Statuta ZŠJ in druga predavanja. Sodelovala bo tudi pri pripravah za parado Dneva mladosti ter organizirala pohod in kmemoracijo pri Treh žeblih. V mesecu juliju bomo sodelovali pri partizanskem pohodu po poteh XIV. divizije, ki bo pripravljen s sodelovanjem KMS v Ljubljani. O velikih uspehih te komisije žal ne moremo govoriti, kajti študentje skoraj neradi poleg obveznih predavanj obiskujejo še katera druga. Zopet ozka strokovnost?!

★ Kulturna komisija je imela širok program, vendar ga do sedaj zaradi nezainteresiranosti ni mogla izpolniti. Želje, da bi organizirali pevski zbor in podobne kulturne skupine, so naleteli na gluha ušesa. Odzvala se je samo VEKŠ, kjer so izvedli anketo, ki je prinesla tudi zadovoljive rezultate. Aprila je bil Študentski festival, ki pa je bil za začetek dokaj skromen.

★ Socialno-ekonomska komisija je trudoma zbrala prošnje za subvencije z vsemi ostalimi potrdili, tako, da je lahko v tem mesecu začela z izplačevanjem.

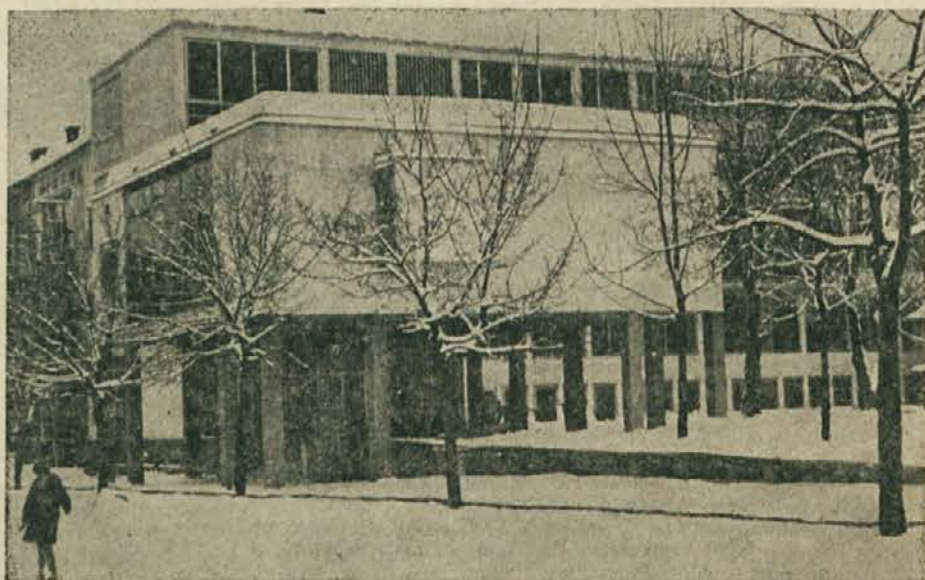
Tudi ostale komisije so se trudile in pokazale dobro voljo, vendar med študenti ni bilo odziva, tako da javnost ni mogla občutiti njihovega dela.

Komisija pregleduje Trevnovo diplomsko delo

Otvoritev nove šolske stavbe in 2. redna letna skupščina 26. 5.

V
E
K
Š

Nova stavba VEKŠ v aprilskem snegu

Dajemo v razpravo:

VZGOJA OKUSA

Že v začetku se moramo zavedati, da je kulturno življenje študentov in mladine zdaj zelo občutljiva točka in se ta občutljivost z vsakim dnem še stopnjuje. Kulturno življenje in izživljanje bitno vpliva na profil našega intelektualca in s tem na celotni razvoj modernega človeka.

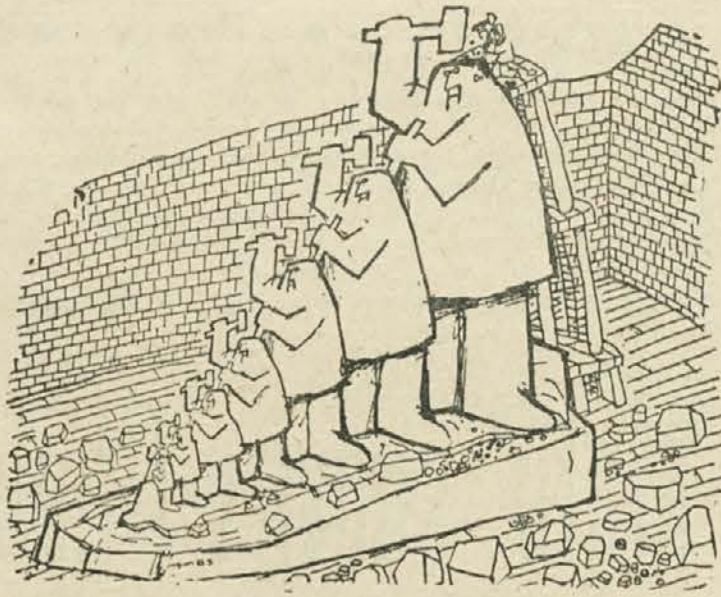
Kaj moramo danes imeti za kritično točko v kulturnem življenju in kako širok je ta problem, ni lahko opredeliti. Včasih je veljalo kot merilo kulturne stopnje, če so ljudje hodili v gledališče, če so prebirali časopise in knjige in če je imel vsakdo možnost šolanja. Pozneje se je pridružil tem »nosilcem kulture« še film in pred nedavnim tudi televizija. Toda s temi najnovejšimi sredstvi za posredovanje umetnosti postaja posameznik vedno bolj le pasiven uživalec. Pri tem pa se malokdo zaveda, kako s takšnim zgolj pasivnim uživanjem odmirajo posameznikove ustvarjalne lastne zmožnosti, kajti sčasoma se privaja dobrine le sprejemati, zelo malo ali nič pa dajati od sebe. Če se bo ta proces nadaljeval, potem bo nujna čedalje večja kriza v duhovnih kapacitetah človeka in njegovega aktivnega udejstvovanja pri oblikovanju nadaljnje usode človeštva.

Civilizacija je brez dvoma plod intenzivnega duhovnega razmaha, ki je posledica dviga materialne osnove človeške družbe. Ta duhovni razvoj je zopet pogojil vsestranski razvoj materialnih dobrin. Prav to obilje pa lahko istočasno postane zelo nevarno duhovnemu razvoju. Napak bi namreč bilo, če bi istovetili civilizacijo s kulturo in torej predpostavljali nujen sočasen razvoj obeh. Res je, da imajo kulturne manifestacije v današnjem času mnogo več poti do posameznika, kakor so jih imele kdajkoli poprej; res pa je tudi, da zaradi množice teh manifestacij in udobnosti pri sprejemanju mnogokrat otopimo zanje. To ugodje prinaša človeku civilizacija, ena izmed vrst človekove borbe za originalnost in čimvečjo angažiranost.

Če vse to povzamemo: sodobni človek, element aktivnega družbenega mehanizma, ki se peha po stopnicah k lagodju in zmanjšanju naporov, posveča skoraj vse svoje sposobnosti napredku in obliki dviganja tako imenovanega standarda. Toda ti naporji ga preveč zaposlujejo in utrujajo, da bi utegnili živeti še za kaj več kot za lastno usodo.

Zakaj moramo priznati, da pri nas v ožji domovini, pa tudi v vsej deželi, nimamo naše pristne zabave, pristne kulturne poti, ki bi nas uvedla do spoštovanja lastne ljudske tradicije? Da smo pravzaprav le posnemavci in častivci zamejske zabave, ki je pač ne moremo sprejemati drugače kot modno norost, saj nima nič skupnega z našim načinom življenja in ne z družbeno stvarnostjo. V tem smo podobni polnemu ptičjemu gnezdu, od koder se ob vsakem glasnejšem kriku odpro rumeno obrobjeni kljunčki nedoraslih mladičev.

Zaskrbnjujoča je dvoičnost našega narodnega okusa. Medtem, ko so mesta podvržena vsem najnovejšim modnim

krikom v svetu in pozabljajo na svoj izvor, je podeželje še vedno globoko in ozadju hitrih sprememb in pozna večinoma le pristno tradicijo. Tako naletimo na dva nasprotujoča si svetova v isti družbi, med ljudmi, ki bi naj tvorili duhovno in materialno enoto z narodnim poudarkom. Dejstvo je, da podeželje s težavo razume mesto, to pa nalašč (in zelo sramežljivo) zakriva obličje pred podeželjem.

Seveda bi bilo zelo nevhvalno naštevati vseh pomanjkljivosti našega kulturnega razvoja, kajti s tem tega ne bi kdo ve kaj popravili. Postavlja se potreba, da odkrijemo, razen vzrokov in posledic ter neprijetnega stanja še učinkovita protisredstva, ki bodo zmožna ob pravem času nastopiti svojo zdravo pot.

Ali poznamo našega študenta? Zal le deloma. Vendar že ta drobec zadostuje, da ugotovimo vse tisto, kar smo zgoraj ugibali. Pri vsem tem moramo ugotoviti, da je bodoči intelektualac nosilec jedra kulturnega videza našega človeka.

Na visoke šole prihajajo ljudje z izobrazbo najrazličnejših smeri, celo z najrazličnejšo predizobrazbo. Nova reforma šolstva omogoča prestop na vseučilišče brez popolne srednje šole. Kaj nam to kaže? Pestrost značajev, pestrost duhovnih zmogljivosti! Gospodarski interesi so prisilili na kolena duhovni razvoj, ki se ne ukvarja neposredno s problemi proizvodnje. Tako smo dobili vrsto laične inteligence, ki cinično podcenjuje duhovnost v vseh smereh.

Srednja šola je včasih skrbelo za to, da je z nje maturant odhajal z določenim prepričanjem z jedrom osebnosti, ki ga je bil pripravjen tudi povsod kazati in zagovarjati. Zdaj je to nekoliko drugače. Šole ne skrbijo več za estetsko vzgojo, (pravijo, da za to ni časa, kar pa sploh ni opravičljivo!) tem-

več težijo za tem, da »vržejo na trg« čim več porabne delovne sile. Kdo bo pa skrbel za duhovno vzgojo po končani srednji šoli? Mar bo posameznik še čutil potrebo, da se v svojih zrelih letih, ko si ustvarja družino in dom, vsakodnevno napaja z zdaj zoprnimi in nedonosnimi posli?

Takšni odnosi vladajo tudi v študentskih vrstah. Čudimo se, da so pri koncertih dvoranne prazne, da gledališča ne obiskujejo, da na umetniške razstave ni ljudi... Toda nad vsem tem se ni čuditi, če upoštevamo, da ljudje enostavno sploh ne čutijo teh potreb. Ali naj nekdo, ki je na vsej vzgojni poti le mimogrede slišal za umetnost, čuti potrebo, da bi razumel Picassojevo slikarstvo in vedel kaj več o gledališki umetnosti?

Nekatere srednje strokovne šole celo odkrito razmejujejo strokovne in humanistične predmete in slednjim pripisujejo manjvredno vlogo. Pravilno je, da strokovna šola da strokovnjaka, ki je sposoben za delo na svojem delovnem mestu, toda tisti, ki preveč poudarjajo samo strokovnost, naj ne pozabljajo, da danes bolj kot kdajkoli potrebujemo popolnega človeka. Popoln človek je pa tisti, ki razen svojega poklica živi tudi duhovno življenje. Taki ljudje se niso nikoli utrujali na svoji življenjski poti, narod, ki so ga tvorili, ni nikoli zatajil svojega obstoja. In če hočemo: le takšni ljudje bodo sposobni graditi resnične socialistične odnose v naši družbi.

Problem estetske vzgoje in kulturnega udejstvovanja ima danes svoje korenine še drugod: predvsem v vedno bolj razširjenih sodobnih sredstvih za posredovanje umetnosti. Pri tem so odločilnega pomena tudi starši, ki svojih otrok že od mladosti ne seznanjajo s kulturnim dogajanjem izven domače hiše, temveč jim nudijo vso zabavo edino le pred televizijskimi ali radijskimi sprejemniki.

Vsa taka površnost se odraža tudi v tem, da upada zanimanje za leposlovje, raste pa požrešnost po kriminalni literaturi in ustreznih filmih. Mladina tako išče živčno spontanost, čustveno razbrzdanost in tako spoznava brutalnost poti k bogastvu. Zal moramo zaradi tega večkrat ugotoviti, da klasično (mišlim na vredno klasično) kulturno izživljanje še zdaleka ne zadovoljuje današnjega človeka. Če bomo posvetili več pozornosti resnični estetski vzgoji mladine in če bomo znali novosti dovolj spretno prenesti v naše razmere, se bo marsikaj spremenilo na bolje; če ne, pa...

Martin P.

Ob mednarodnem tednu muzejev

Ideja o mednarodnem tednu muzejev izvira iz organizacije UNESCO. V dnevih od 7. do 13. maja, ko traja mednarodni teden muzejev, je pokrajinski muzej v Mariboru priredil več predavanj in ogled starega Maribora. Ob tej priložnosti smo poiskali prof. Teplyja in ga zaprosili za kratek razgovor.

Obisk na predavanjih je bil kar zadovoljiv, vendar pa je predavatelj in ravnatelj pokrajinskega muzeja prof. Bogo Teply pogrešal predstavnike iz študentskih vrst, saj so teme, o katerih je predaval, izredno zanimive. (»Grajška viteška dvorana in kaj se je dogajalo v njej«, »Mitrov kult«, »Razvoj rokodelstva v Mariboru«).

V zvezi s tem je omenil nekaj problemov mariborskega kulturnega življenja. Mnogo premajhen je krog ljudi, ki so vsaj občasni obiskovalci nekaterih kulturnih ustanov. Sem seveda ne štejemo kina, ki je najpogostejša oblika kulturnega izživljanja naših ljudi. Tudi gledališče ima širok krog obiskovalcev. Drugače pa je z ustanovami, kot sta Umetnostna galerija in Pokrajinski muzej.

Ker ljudje ljubimo kar je lepo (tu mislim lepoto oblik in zvoka), ne moremo zanikati, da nima vsak človek nekaj čisto naravnega zanimanja za umetnost, le da ta čut premalo gojimo. Zanimarjamo ga, čeprav bi nam lahko prinesel toliko razvedrila in užitek. Zatekamo se navadno k hrupnim zabavam, ki so nam vsaj na videz najbolj dostopne.

Kljub zaposlenosti in hitremu tempu življenja bi lahko vsakdo svoj prosti čas koristneje izrabil, če bi o tem razmišljal. Ustvarimo si zato svoj »hobby«! Človek, ki se pol dneva ukvarja samo s svojim poklicem, bo našel manj razvedrila v brezskrbnem počitku, kot pa da bi svoje zanimanje posvetil kakšni drugi stvari.

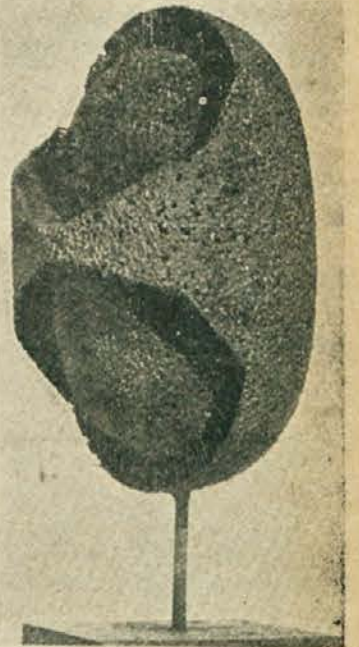
Naša inteligenca, posebno tehniška, narašča iz dneva v dan, torej bi bilo pričakovati tudi več udejstvovanja v kulturnem življenju. Ker pa je to tako neznanost ali pa ga sploh ni, pomeni znižanje kulturnega nivoa vsega prebivalstva in nevarnost pred »golo strokovnostjo«.

In mi, študentje? Opazili smo »rahlo« razočaranje v besedah prof. Teplyja. Ima pa polno idej in energije, da bi nam pomagal. Z ustanovitvijo visokošolskih zavodov in prihodom večjega števila študentov v mesto so predvidevali tudi večji obisk v kulturnih ustanovah. Ni bil problem za kino, gledališče, tudi ne za koncerte. Gre namreč zato, da le poredkoma zanese pot kakega študenta ali študentko v muzej, da o kakšnih organiziranih ogledih muzejskih zbirk sploh ne govorimo.

Mariborski kulturni delavci nameravajo sklicati sestanek, na katerega bodo povabili predstavnike študentov višjih šol, predstavnike Sveta Združenja mariborskih višjih šol in zainteresirane profesorje. Na sestanku bodo razpravljali o možnostih, kako izboljšati stanje.

Z malo dobre volje se bo našlo mnogo rešitev. Letošnja sezona prireditev te vrste je za študente sicer zaključena, ker so pred durmi izpiti in kmalu tudi počitnice. Zato pa bo treba sedaj resneje na podlagi analize stanja pripraviti program za prihodnje leto.

Naj navedem nekaj primerov, kako bi se dalo urediti stike študentov s kulturo. Tovariš Bogo Teply je poudaril, da bi z veseljem pripravili kratka in zanimiva predavanja za študente, s katerimi bi se podrobneje seznanili z zgodovinskimi razvojem krajev, v katerih prebivajo. Predavanja iz obče zgodovine (o zgo-

Z Zagrebške razstave

dovini denarja, kako se na podlagi kipov in slik odraža miselnost evropskih meščanov itd.) pa bodo prav gotovo pritegnila marsikaterega poslušalca iz vrst študentov.

V poštev bi prišle tudi ekskurzije v Slovenske gorice, kjer bi se seznanili z zgodovinskim dogajanjem na tem območju in prav tako z gospodarskim napredkom v novejšem času.

A. K.

UREDNIŠTVO »KATEDRE« ZELI SVOJIM BRAVCEM IN SODELAVCEM TER VSEM, KI SO KAKORKOLI PRISPEVALI PRI IZHAJANJU LISTA, DA KAR NAJBOLJE PREŽIVJO POLETNE MESECE. BODISI PRI STUDIJU, V BRIGADI ALI PA NA POČITNICAH.

UREDNIŠTVO OBLJUBLJA, DA SE BO JESENI — SEVEDA ČE NAM BODO ORGANI, KI SO NAM DO SEDAJ OMOGOČALI TO KAR NAJBOLJ UGODNO VZDUŠJE MED ŠTUDENTI, OMOGOČILI NAŠE DELO ŠE VNAPREJ — SE VNAPREJ TRUDILO IN POIZKUŠALO »KATEDRO« PRIBLIŽATI ŠE PRISTNEJE SVOJIM BRAVCEM.

NASVIDENJE JESENI!

DUŠAN MEVLJA:

Oh, ta zamišljenost

Dogodek, kot je izid zbirke slovenskih humoresk, je vsekakor pomemben, zlasti, če upoštevamo, kako zelo nam primanjkuje pikre literature na račun našega sodobnega življenja. Naj bo satira, humoreska, epigram ali včasih tudi navadno paviliovstvo — vselej je smeh prijeten in koristen, da le ima izvir v globoki prizadetosti zaradi naše vsakdanjosti in njenih napak.

Od Milčinskega in Murnika sem se Slovenci menda še nismo mogli dovolj zdravo nasmejati. In če naj povemo po pravici: ker nam primanjkuje naše sodobne humoristične literature, se še vedno smejemo Tolovaju Mataju in Cefizlju ter njunim početjem. Slovenec današnjih dni se še ni našel v humoreski, čeprav to mnogokrat zasluži.

Dušan Mevlja s svojo zbirko ni opozoril nase. Ne zato, ker bi bila zbirka humoristično satiričnih črtic nepomembna, pač pa zato, ker to ni njegova prva takšna zbirka in ker je tudi sicer bravecem že v dobršni meri znan. Toda človek ima pri branju občutek (seveda: ti lahko varajo!), da je Mevlja tokrat hotel svoje literarno delo (kulturno) rehabilitirati s pikrim poudarkom in s protestom zoper vse nepotrebno, kar je njemu enakim včasih naprtla nepotrebna in nepravilna kritika.

Predvsem zaradi piščeve precejšnje osebne prizadetosti zgublja zbirka na svojem čaru. V njej s težavo najdemo tisto, kar je skupno množici, kar bi podžigalo njeno jedro ob pogledu na napake posameznikov. Izjema so nekateri sestavki: Moj sin — abstraktni slikar, Užaljeni model, Opus št. 13, Zelnicev. Zlasti slednja je resnično usidrana v naši problematiki.

V glavnem se je Mevlja lotil kulturne »protiobdelave«, področja, ki ga pač neposredno zadeva. S tem je marsikateremu nasejal bridkih očitkov, toda še bolj bridki bi bili ti očitki, če bi pisec posamezne celote zaokrožil in dal večji poudarek njihovim konicam. Ponekod se bo bravec zdelo, da sme z vso pravico razumeti avtorjeve besede: moj odnos do njega (beri: do njegovega dela!) ni niti čustven niti razumski, temveč zgolj abstrakten — ampak proti avtorju samem.

Knjigo Oh, ta zamišljenost, je izdala Založba »Obzorja« v Mariboru, opremil jo je Janez Vidic. Zaenkrat — ker seveda drugih humoristov ni — smemo trditi, da je to ena najboljših naših humoristično satiričnih knjig, ki so izšle v zadnjem času.

M. P.

PREBERITE TUDI TO ★ PREBERITE TUDI TO

Pozabljena kultura

Občni zbor nekega društva me je spomnil na plemenito zvrst kulture, ki je danes pri nas povsem pozabljena.

Stopimo po Mariboru!

Mestni park, ki je bil nekoč poln eksotičnih rastlin, okrasnega grmičevja in cvetja je danes pust: prav tak je Magdalenski park na desni strani Drave; na koncu promenade pa že dolgo vrsto let zeva razkopana zemlja — in tisti, ki ni poučen, bi lahko sklepal, da je to še ostanek iz vojnih časov. Poglejmo še ulice, vrtove, dvorišča, balkone in okna stanovanj! Cvetice na oknih, cvetni vrtovi so bili nekoč sinonim za slovensko folkloro, del narodne pesmi, simbol slovenske gostoljubnosti in veselja do življenja. In danes? Ubogi fant, ki bi prišel h deklici v vas in pel: stopi do vrtnarja dekle zalo in kupi nagelj, da si na prsi ga pripnem!

Maribor se razvija v turistično mesto. Vsakdo mora priznati, da je ta naš predel s Slovenskimi goricami, Pohorjem in Kozjakom, Dravo in Brestniškim jezerom res lep. Toda lepota je treba pripeljati tudi v mesto, na ulice in dvorišča, okrog slehernega doma.

V deželah z visokim standardom in z visoko kulturno stopnjo kot so Švica, Danska, Nizozemska, Zapadna Nemčija, Švedska in druge, ni hiše brez zelenja in cvetja. Za človeka, ki pride iz službe duševno in fizično utrujen, je najlepši odmor, da si lahko odpočije oči ob pogledu na naravo, na živo rast, na zelenje in cvetje. Zato sodi v teh deželah v del njihovega vsakdanjega življenja. Človek je del narave in ne sme izgubiti stika z njo.

V Mariboru imamo društvo z mnogimi lepimi načrti: ureditev parka, opremljanje drevce in grmičevja v parku z napisi, ureditev Dravskega nabrežja pri novem mostu, ureditev cvetnega paviljona za razstavo cvetja na kaki prometni točki v mestu. Člani društva imajo na razpolago mnogo dobre volje (in malo denarja).

Mogoče pa njihovi načrti le niso resnično tako dalekosežni in nedostopni kot je videti na prvi pogled. Le počasi bo treba v ljudeh vzbujati smisel za lepo, treba bo vnesti v delo stanovanjskih skupnosti več smisla za estetsko ureditev okolja, mogoče bodo spet zacvetele na oknih cvetlice, mogoče bodo vrtovi zopet lepši, dvorišča ponovno ozelenela, mogoče čez nekaj časa ne bo treba več opozarjati otrok, naj ne trgajo cvetja in naj ne teptajo trave, ker bodo to vedeli sami (tako je v prej naštetih državah).

Vse strokovne nasvete, kako urediti nasade, vzdrževati cvetje in grmičje, lahko Mariborčani dobijo pri Hortikulturnem društvu v Mariboru, ki se zaradi pomanjkanja društvenih prostorov shaja v Filatelističnem klubu. Tajnik društva, Lojze Donža (uslužbenec Gostinske zbornice, Maribor, Cafova 7/II, pa sprejema prijave za nove člane društva.

V. K.

FILM ● FILM ● FILM ● FILM ● FILM ● FILM ● FILM ● FILM ● FILM ● FILM ●

Kdor želi obdelati v filmu neko snov po svoji želji, ima vselej na razpolago dve možnosti. Glede na svoja nagnjenja lahko filmski delavec pač obravnava bodisi francosko revolucijo ali prepir med sosedi, apokalipso našega časa ali nosečnost preproste gostilniške natakariče, zadnjo uro junaka, ki je sodeloval v osvobodilnem boju, ali preiskavo o umoru prostitutke. Gre pač za vprašanje osebnosti; važno je, da je njegov film dober, mar ne? To se pravi, da je dobro grajen, dobro zasnovan, dobro režiran, skratka, da je dober film.

„Male“ snovi v filmu

Edina razlika, ki jo lahko napravimo med tem, ali film obravnava apokalipso ali prostitutko, revolucijo ali gostilniško natakaričo, junaka ali prepir med sosedi, obstoji v stremljenju pri prikazovanju snovi. Le v tem smislu obstojajo »male« in »velike« snovi. »male« in »velike« teme.

O tem duhovito kramlja v lanski, stoti številki francoske filmske revije »Cahiers du Cinema« znani francoski filmski delavec Claude Chabrol. On meni, da je glede na zgornjo ugotovitev vse drugo dokaj preprosto: gre pač zato, da vemo, kateri film je vreden spoštovanja in kateri ne. Vzemimo za primer in napišimo na prvi list določen osnutek scenarija, na drugi list pa drugega:

APOKALIPSA NAŠEGA ČASA. — Po totalni atomski vojni je življenje zginilo s površine našega planeta. Vojno preživi samo neki črnc, ki se popolnoma sam znajde v New Yorku. Tam si uredi življenje, kakor pač ve in zna, toda hudo trpi zaradi svoje osamljenosti. Po dveh mesecih odkrije, da je še neko bitje preživelo grozno katastrofo: to je neka bela ženska. Spozna se z njo in jo kmalu vzljubi, toda kompleksi, ki izhajajo iz njegove rase, ga ovirajo, da bi bil srečen. Dva meseca pozneje se pojavi nekibelec. Tudi on hoče imeti deklet. Črnc se mu hoče najprej izogniti, toda potem nujno reagira in mu postane tekmeč. Belec se odloči za dvoboj na smrt; v docela porušenem mestu, nasproti palače Združenih narodov, se zadnja človeka spoprime v zadnji vojni. Dejansko je vojna, ta človeška blaznost, »apokalipsa našega časa«.

Na drugem listu papirja pa je zapisana sledeča zgodba:

PREPIR MED SOSEDOMA. — V zapuščeni pokrajini živi

neki kmet samotno življenje. Tam si uredi življenje, kakor pač ve in zna, toda hudo trpi zaradi svoje osamljenosti. Nekega dne se pojavi drugo človeško bitje, in sicer neka ženska iz mesta, ki se ji pokvari motor avtomobila in pri tem doživi čar preproste narave. Kmet jo pogosti z darovi, ki jih daje zemlja in ji prikaže svojo trdo življenje. Kmalu jo vzljubi; toda zaradi svojega kmečkenga stanu ob meščanski ženski ne more biti srečen. Kmalu zatem se pojavi kmet, ki je dolgo živel v mestu in se hoče spet naseliti na deželi. Naseli se v bližini prvega kmeta in kmalu hoče tudi on imeti deklet. Prvi se ga najprej izogiba, potem pa reagira in mu postane tekmeč. Drugi kmet se odloči za dvoboj na smrt; v divji pokrajini, ki jo biča burja, se oba možakarja spoprime. Daljni sosedje pa se zabavajo ob »prepiru med sosedoma«.

Vzemimo zdaj, da oba lista predložimo filmskim producentom. Nekdo bo dejal, da je »Apokalipsa našega časa« velika snov, medtem ko je »Prepir med sosedi« banalna in nepomembna zgodba. Po svojih najboljših močeh posnamem torej »Apokalipso našega časa« in napravim iz nje največ, kar zmore. Ves svet je začuden, najbolj pa jaz sam. Nekateri so sicer mnenja, da film ni ravno najbolj dovršen, vendar pa priznavajo, da je snov tako velika, da nihče ne more ob njej ostati ravnodušen. »Apokalipsa našega časa« je zanimiv z raznih gledišč. Toda jaz

ki sem ubog revež, se popolnoma zavedam, kakšen je film, ki ima tako velik odmev, in dobro vem, da mora obravnavati film, ki naj bo film mojega življenja, čisto preprosto snov.

V trenutku jasnovidnosti vzamem v roke »Prepir med sosedoma« in ugotovim, da gre v bistvu za isto snov, ki ni prav nič manj pomembna. Če odvezem »Apokalipsi našega časa« njen zunanji dekor in jo postavim na realna tla, vidim, da ne zajema našega časa, ne katerega koli drugega, prav tako kakor tudi »Prepir med sosedoma« ne sloni ne na družbeni, ne na psihološki resničnosti. »Apokalipsa našega časa« je prav takšna oslarija kot »Prepir med sosedoma«.

Hočem torej prikazati, pravi Charbol, da tako imenovana »velika« snov nima prav nič večje veljave kot »mala« snov in da gre pri tem samo za navidezno veljavo, kakršna pogosto zapelje v zmoto navrneže, tudi tiste, ki se ukvarjajo s filmsko umetnostjo.

Kino Index

MON PETIT. Življenje je komično, usode tragične, vendar pa gledavec tega ne more v celoti dojeti. »Stari gardi« je morda film nudil nekaj prijetnih spominov na »zlate čase« in nič več . . . . . 7 točk

SREČA V TORBI. Poskus, da bi našo aktualnost prikazali na način, ki se mu najtežje zameri, in ki nudi občinstvu sproščen smeh, je vreden . . . . . 6 točk

V NEDELJO NE POKOPAVAJO. Se enkrat potrjena usoda »črnih dlani«, ki se v borbi za lastno srečo in življenje osvobodijo v — ječo. Pretresljiva in prepričljiva zgodba . . . . . 8 točk

DR. Se vedno Nušič, še vedno smeh, ki se z leti preprojeva. Tu sta tudi M. Zivanović in M. Aleksić (s sinom!) — to pa tudi nekaj pomeni . . . . . 7,5 točk

ROKO IN NJEGOVI BRATJE. Globoka in presunljiva resnica v italijanskem neorealizmu je vredna več kot spoštovanja. Da pa nas film prevzame, je dokaz njegove stopnje popolnosti . . . . . 8,5 točk

Posvetovanje na Ravnah

Na Ravnah je bilo 11. maja posvetovanje o kulturni dejavnosti mladim, ki ga je pripravil Okrajni komite LMS Maribor. Po plodni razpravi je bilo ugotovljeno tudi naslednje:

- mladim je potrebno nuditi več konkretne možnosti sodelovanja,
- materialna pomoč kulturni dejavnosti je prenizka,
- za dvig ljudskega okusa je treba več estetske vzgoje v šolah prve in druge stopnje,
- kulturne dobrine (knjige) so mnogo predrage,
- nujno je ponoviti komentiranje filmske predstave...

Ne spominjam se več, o čem sva govorila s Fredom na najinih sprehodih, vem pa, da sva si takrat imela še mnogo povedati. Pogosto sva govorila o lepih dekletih in umetnosti in življenju. Nekega dne sva govorila o sreči, tega se spominjam. Rekel je, da ni sreča nič drugega, kot umetnost znati živeti. Nisem ga vprašal ali je to njegova izvirna misel; vsekakor je bila zelo posrečena in ker si za take stvari nisva nikoli dejala posebnih priznanj, sem ugotovitev brez pripomb sprejel. Danes rad priznam, da jo je takrat Fred in tak sem bil jaz in oba sva bila neugnana lumpa, dokler ni nekega dne odšel.

Ko se je vrnil, sva ugotovila, da se je nekaj spremenilo. (Z vsakim odhodom se nekaj spremeni, kar se tudi s ponovnim prihodom ne more povrniti). Tako je bilo tudi pri naju.

Pri nekem takem prihodu sem ugotovil, da se je Fred zaljubil.

Bil je sam. »Zdravo Fred,« sem ga pozdravil. Vedno sem skrival svoje občutke ob najinih srečanjih.

»Pozdravljen, kako ti gre?«
»Vidim, da si pil.«

»Sem.«
»Po tistem, ko je prvič odšel, si nisva nikoli več očitala. Bila sva samostojna. Toda prej ni nikoli pil.«

»Nikar ne misli, da sem pijan,« je dejal Fred.

»Saj nisi,« sem dejal.

»Toda vidim, da misliš, da sem pijan.«
»Meni je vseeno,« in dejansko mi je bilo v tistem trenutku vseeno, ali je Fred pijan ali trezen, čakal sem, da se mi odkrije.

»Danes sem razčistil,« je začel.

Spomnil sem se Zlatolaske in ni mi bilo vseeno.

VRNILA SE BOVA K ZLATOLASKI

»Nikoli več ne grem tja,« je nadaljeval. Videl sem, da se je trudil biti surov. Ubogi Fred kako klavrna prikazen je bil v tem trenutku.

»Neumen si,« sem dejal.
»Nič nisem neumen,« je odvrnil.

»Hočem, da izveš resnico o meni.«
»Predobro se poznavam, Fred.«

bili še mnogokrat skupaj. Nikoli mi nista dala čutiti, da sem odveč, dokler nisem tega začutil sam. Dolgo si nisem hotel priznati, da jo ljubim. Bila je prijazna z menoj, skoraj tako kot s Fredom, le da je nje-ga vpricho mene poljubljala in da je bil on tisti, ki jo je spremljal domov. Takrat je stanovala sama. Oče je bil tr-

Fred je pljunil na ograjo.
»Danes sem končal.« Fred je bil v tem trenutku slabič.

»In?« sem čakal.
»In, kaj,« je vprašal, jaz pa sem videl Zlatolasko, ki se je nagnila in ga poljubila.

Takrat sem jo spoznal. Prišel je pod roko in stiskala se je k njemu. Imela ga je rada. Bila je lepa kot velika porcelanasta lutka. Pravo dekle, niti dekle, niti žena, samo lepa in prijazna. Zvečer je odšel Fred z njo. Tiste dneve smo

govski potnik in ni ga bilo nikoli doma. Nikoli ni govorila o materi. Bila je skrbna gospodinja. Včasih si je nadela predpasnik in hodila po stanovanju z metlo v rokah.

Ko je Fred odšel, sva se včasih srečavala na ulici. Vedno sva govorila o njem. Ko je prišel domov, nama je pripovedoval o svojem študiju. Takrat mi je bilo žal, da ne morem tudi jaz študirati in Zlatolaski je bilo žal, da ne more biti s Fredom. Obrat je prišel povsem nenadoma, spontano. Nekega den sem jo poljubil. Zlatolaska je znala ljubiti. Bila je čudovita ženska. Čisto ženska. Lase je imela počesane na eno stran. Bili so gosti, rahlo valoviti, zlati.

»Ne morem pomagati, oprosti,« sem dejal, nato sem dodal, »gotovo me sedaj sovražiš.«
»Ne razumem te, ne sovražim te, sicer pa...«
»Sicer pa kaj?«
»Nič.«

Razumela me je. Od tistega poljuba dalje (imela je mehke ustnice), nisva več govorila o Fredu. (Dokler ni nekega dni prišel.)

Danes je dan kot vsi ostali. Zjutraj je bilo nekaj sonca, nato se je pooblačilo. Proti večeru je deževalo. Danes je maj in branjevka je prinesla na trg bele in rdeče tulipane.

Fred je bil hudičevo pijan. Preklinjal je in pljuval. Sel sem z njim.

»Zdi se mi, da ima rada nekoga drugega,« je dejal Fred.
»Zakaj to misliš,« sem ga vprašal.

»Zdi se mi, da ima rada nekoga drugega,« je ponovil.

Vedel sem, da tisti drugi ne morem biti jaz.

»Rad sem jo imel,« je rekel Fred.

»Tudi jaz,« sem odvrnil.
»Ti?« se je začudil, »ah, seveda. Vem, da si jo imel rad.« Najbrž je res vedel.

»Kaj bova sedaj?« sem vprašal.

»Nič ne moreva storiti,« je dejal Fred. Bil je izgubljen.

Nemočno sem ga spremljal domov. Bil je kot otrok. Mislil je na Zlatolasko.

Oba se bova vrnila k njej.

P. Bronzan

PO PARTIZANSKIH POTEH

Ne pozabite, tovariši

Po Tivoliju v Ljubljani so se zasliali glasni kliči: »Brigada zbor!«. Tu so se zbrali študentje prava iz vse Jugoslavije: Beograda, Zagreba, Sarajeva, Skoplja, Novega Sada, Prištine, Splita, Niša, Ljubljane in Maribora, da bi šli po partizanskih poteh in krajih, ki so bili med NOB najbolj prizadeti: Notranjska, Primorje in Gorenjska. Petdnevni pohod brigade Toneta Tomšiča je že uspeh. Študentje so se med seboj spoznavali, izmenjavali izkušnje, videli so gospodarski napredek, kulturno življenje in lepote naše Slovenije. Peš s Kompasovimi avtobusi in zopet peš je potekal petdnevni pohod 240 študentov prava. Mladi smo bili vsi. Med seboj smo se komaj spoznavali, predvsem pa gledali okoli sebe. Da gledali smo z odprtimi očmi, nismo pozabili na preteklost, na težko in krvavo borbo za lepše življenje. Mar se pozablja grobovi v Vojsčici, ranjenci v bolnici Franji, stisnjeni v soteski, do katere Nemci nikoli niso mogli priti, težka bitka v Dražgošah, Bičkova skala — simbol zvestobe bratov in hrepenečih src za zvestobo, požgana Postojna... Poznate Begunje? Ne. Dokler sami ne boste občutili moreče hladnosti zaporov smrti... Stampetov most, krvava Draga.

Preživeli so obujali spomine, kapetan Tušar, prvoborec major Lušina, narodni heroj polkovnik Dežman in doktor Volj-

čak. Besede so nas vodile v preteklost, na katero ne bomo nikoli pozabili in ki se nam je vtisnila globoko v spomin.

V Idrijo smo vkorakali s pesmijo na ustih. Domačini so nas pričakali na ulici in nas pozdravljali. Da, tukaj je ljudstvo živelo in še živi bratsko življenje. Govori v slovenščini in srbohrvaščini so nas spominjali, da smo mi tisti, ki kujemo bodoče življenje. Prenočevali smo pri domačinih. Nikoli ne bom pozabil toplote, s katero so me sprejeli. Počutila sem se kot doma, kot bi bila njihova. Da, to je narod, ki je živel in trpel s partizani.

Vožnja z avtobusi, pohod čez zasneženo Jelovico, kaj je lepšega za medsebojno spoznavanje. Kolega ti tovariško nese prtljago, pomaga, preko strmin, ob lepem pomladnem evetju pa se ves razneži in ti ga prinese kot prvi znak pomladi. Potem zopet pogovori, slikanje, mnogo slik... Spomini, ki jih ne bomo nikoli pozabili. Kulturna skupina, ki se mrzlično pripravlja na miting. Mikajlo s svojimi šalami, komandant Marko, plavooka Anka. To je bil peti pohod, mnogi so bili že prej in jim je bil ta poslednji. Mi prvenci pa smo bili srečni in mogoče bomo še kdaj skupaj obujali spomine.

Slovo — bilo je težko, saj sme bilj brigada tovarišev, ki smo utrjevali bratstvo in enotnost. Vida Stukelj

V soboto, 12. maja, je bil s predstavo Zagrebške akademije za igralsko umetnost Evripidovo Efigenijo na Aulidi odprt XVI. jugoslovanski majski študentski festival.

V petnajstih letih svojega obstoja je ta festival prerastel v najširšo in najprezentativnejšo kulturno manifestacijo Zveze študentov Jugoslavije.

Od prvega festivala, ki je bil od 3. do 11. maja 1947 pa do danes je na raznih kulturnih prireditvah nastopilo na tisoče mladih ljudi iz vseh naših univerzitetnih mest.

Stremljenja po uveljavljanju in bogatenju študentskega kulturnega življenja imajo v našem življenju posebno mesto. Ne končajo se slučajnostno v okviru Zveze študentov, temveč prehajajo v celotni sistem idejno pol. izobraževanja, s ciljem, da ustvarijo iz mladega človeka popolno družbeno politično osebnost. V kulturno umetniškem izobraževanju stremimo za tem, da bi izgradili takšno osebnost bodočega socialističnega strokovnjaka, ki bo v svojem bodočem delovnem življenjskem okolju imel strokoven in politični vpliv, obenem pa da bo razvijal in gojil svoje kulturne afinitete in sploh ostal v aktivnem odnosu do kulturnega gibanja v okolju, v katerem bo živel in delal.

Tri dni na XI. majskem študentskem festivalu v Zagrebu

Festival postaja iz leta v leto vedno pomembnejši element pri razvijanju teh stremljenj. Povezuje študente, jim omogoča izmenjavo izkušenj, kristalizira mnenja in kaže gibanje študentskega javnega mnenja.

Tako so nastajali tudi programi: festival študentskih zborov, gledališki dnevi, likovna razstava »Študentski maj 62«, festival malih jazz-ansamblov, festival študentskih kompozicij zabavne glasbe, festival amaterskega filma, festival umetniške fotografije...

Na festivalu so se zbrali priznani študentski javni delavci, kritiki, literati, eseisti, novinarji... ki so v posebnem delu programa v razgovoru poizkušali odgovoriti na aktualno temo: »Angažiranost mladih v umetnosti in kulturi.«

Festival ni samo stihijska akcija, temveč odraz plodnega ustvarjalnega dela mnogih naših kolegov in ne samo skozi eno, temveč skozi celo vrsto plodnih let.

RAZGOVOR O AKTUALNI TEMI

Angažirana neangažiranost

Pravila:

- vsako materijo, ki se v svoji eksistenci kolikor toliko aplicira in reflektira svojo podobo je potrebno takoj zakomplirati,
- držimo se čim bolj abstrahiranja in dokazovanja s citati svetovnih književnikov in filozofov,
- konkretnost. Osebnost izkušnje v umetniškem delu,
- prava konkretnost škoduje. Najhvaležnejša konkretna misel.

● Prvi dan: Zedinimo se, kakšna je angažiranost. To je odnos do odnosa. Ne, to je umetnikovo delovanje na vseh področjih, pa tudi v umetnosti (seveda najbolj). Ne, angažiranost je življenje: živeti pomeni biti angažiran (torej spati pomeni tudi biti angažiran!).

Ne, Sartre pravi: angažirana je lahko samo gozra. Ne, pesnik — svet — jezik s slehernim verzom izkazuje angažiranost. Ne Camus je izpovedal angažiranost v apatiji. Ne, ne — da, da...

Ob koncu prvega dne: Kaj je angažiranost? Pod streho smo začeli zidati temelje. Neuspešno.

● Drugi dan: Kako naj poteka diskusija? Kakšna bo naša komunikacija? Ali smo prišli sem, da izmenjamo mnenja o angažiranosti ali da sprejmemo teze (Zuppine)? Kakšno je naše predprepričanje in prepričanje?

Sedaj je seveda treba razčistiti pojma: predprepričanje in prepričanje (na koncu ugotovimo, da izrazi niso ustrezni v debati).

Naša stališča so pa vendar pokazala mnogo, mnogo poznavanja Sartra, Camusa, Elliota. Njihove ideje so kar vrele iz »komunikacijskih sredstev« diskutantov (k sreči ne vseh).

Ali sedaj veste, kaj je »Angažiranost v umetnosti«, pod kakršnim naslovom je potekala diskusija? Prav gotovo ne. Kako neki bi vedeli!

Jaz vam pa tako povem: če bi vsi prisotni vedeli kaj hočejo, bi imela vsa stvar večji pomen. Vprašanje angažiranosti ni postaransko, zlasti, ker ga je potrebno omejiti (med tendenco in degažmanom). Bili so tu priznani pisci, toda problema se niso znali lotiti. Briljirali so s svojimi govornimi vrtilinami in izrazoslovjem (ki je bližje latinsko-francoski angleščini kot pa srbohrvaščini).

Angažiranost v umetnosti (ali iz tega izhajajoč: umetnikova angažiranost) pa je mnogo realnejša in dojemljiva vsakemu človeku, ki misli realno: vsak ustvarjalec si preko dogodkov in misli ustvari miselnost, ki osvobaja njega samega in okolje. Ko pa osvobajanje vrši s pomočjo umetniškega dela, je že angažiran. Ta borba proti oviram, ki jo lahko zaplete z vsemi dramatičnimi vrhunec, je večna ter brez nje ni večne umetnosti.

Abstrahiranje in zapletanje misli ter idej pa je dovedlo naše modrovanje do angažirane neangažiranosti.

M. PRASNICKI

UPOR MLADIH ALI SPAČENA RESNICA

»Upor mladih« je aktualna pogovorna tema in po številu pojavnih oblik, ki se mu pripisujejo, bi lahko poleg »hoola-hoopa« in »twista« postal najpomembnejša značilnost XX. stoletja. Prvo intelektualno »učlovečenje« je dobil na literarnem polju v sodobni britanski »državi blagostanja«, med tem ko mu Švedska, druga »država blagostanja«, nudi nenordijsko raznovrstne oblike mladega zrevoltiranega obnašanja. Mladi (med 30. in 40. leti) britanski pisatelji so postavljeni v čuden položaj. Ne smejo iti na ulice in kričati: lačni smo, ker v glavnem niso. Če pa bi bili, jim bodo dali »socialne juhe« in rekli, kaj še hočete? Seksualno svobodo? Dali jim bodo Hayde-park, ukiniteli bodo paragraf o kaznovanju homoseksualcev in rekli: Tako, sedaj pa delajte kar hočete — česa še želite? V Skandinaviji jim bodo dali velike zaslužke, zasebna stanovanja in knjigo o kontracepciji in rekli: kaj še hočete? Kričijo, nato pa jim usta zapirajo z biskvitom. To je višek darežljivosti in dobrodušnosti meščanske družbe, kjer dodeljujejo mednarodne odškodnine za prestane bolečine. In sedaj so mladi ljudje jezni — »jezni, ker nimajo razloga zakaj naj bi se jezili«. Nekateri ugotavljajo, da upor danes zahteva več modrosti in vztrajnosti in da upori ne morejo biti vedno isti.

Takšno stališče se v filmu ni moglo uveljaviti, ker nudi premalo pestrosti. Toda — uničevanje dogočasja, ravnodušnost do vsega kar človeka obdaja, prezir zakonitosti in brezskrbnost pred bodočnostjo, ki bo materialno že kako urejena, — to je mnogo primernejši, hvaležnejši material za produciranje filmov. Domovinsko pravico imajo ti pojavi še v dveh državah z visokim standardom, v Franciji in ZDA. Visok standard nudi dovolj prostega časa in brezskrbnosti za reševanje osnovnih materialnih problemov. Visoka organizacija uničuje vsako voljo po večjih, dalekosežnejših dejanjih in napolnjuje s strahom vse tiste, ki jo opazujejo s pločnikov. Za vse eksperimente, za vse žrtve in odrekovanja preostaja kritizirana generacija sama sebi in se zato po možnostih, ki jih ima, noro vozi z avtomobili, motorji ali kolesi, krade iz zabave, se pari brez razloga in rešuje mačke s streh.

Sodobne »mlade« obdelujejo »starejši« v filmu z več ali manj očetovsko skrbjo in z več ali manj radovednosti. V ZDA, kjer tvorijo teenagerji večino filmskega občinstva, delajo »Strički«, ki se redijo ob njihovem denarju, zadnje filme, v katerih govorijo: prav imate, otroci in udarjajo po starejših zalkaj jim ne dajejo več žepnine, da bi lahko bolj pogosto hodili v kino. Prijubljenost, ki jo dosegajo James Dean, Elvis Presley, in drugi, kljub nejasnosti in brezciljnosti svojega »odpora«, priča o neki nedefinirani potrebi, po dejavnosti, po novih ciljih v življenju.

V Franciji je ta slika nekoliko globlja, toda kljub vsemu ostaja le lepa ilustracija, ki včasih sicer nudi skopo obrazložitev, težišče pa je le na nepomembnih, majhnih emocionalnih »odporih«. Na prvi pogled so problem mladine videti sekundarni. Na prvi pogled. Toda mladi so se znebili moralnih spon in svojo novo svobodo nebrzdno proslavljajo. To pomeni, da jim primanjkuje nečesa drugega. Mogoče jih je samo ta »osvoboditev« onesrečila, kakor Mic iz Carnéejevih »Go-ljufov«. Filmi o zlati mladini ostajajo le dražljive podobe orgij z malo zgražanja in zaskrbljenosti, namesto da bi povedali, da so razen moralnih osvoboditev potrebne tudi druge.

Po Studentu

● S Poljske smo dobili umetniško fotografijo Wladysława Romanowskega romanskega pianista Jancya Kőrössyja, ki je sodeloval na enem izmed jazz-session v Gdansku.

Na sliki je svetovno znani saksofonist Stan Gatz v »poslovnem razgovoru« s poljskim pianistom Andrzejem Trzakowskim.

JAZZ nekoč in danes

● Jazz glasba na Poljskem je izredno razširjena in kvalitetna. Vsako leto imajo v Gdansku svoj jazz-festival. Na Poljsko povabijo tudi večkrat najuglednejše svetovne predstavnike jazzu.

● Letos so začeli izdajati na Češkoslovaškem jazz-časopis, ki bo izhajal vsaka dva meseca. Poleg poljskega mesečnika »JAZZ« bo to drugi redni časopis o jazzu v vzhodni Evropi.

pi. Urejali ga bodo poznavalci jazzu iz Prage in Plzna.

● Tudi v Sovjetski zvezi se jazz vedno bolj razširja. Tako imajo tudi v SZ festival jazzu v Tartu. Na prejšnjem festivalu jazzu v Tartu je sodelovalo več orkestrrov iz Leningrada, Moskve in Lvova, kjer je ta glasba tudi najbolj razvita.

Na sliki: bobnar enega najboljših leningrajskih ansamblov »The seven Dixie Lads«.

Uspeh GOJKOVIČA v Ameriki

Iz Amerike je prispela vest, ki bo verjetno prijetno iznenadila vse naše ljubitelje jazzu. Jugoslovanski trobentač Duško Gojkovič, ki od septembra lani študira v ZDA, je angažiran za stalnega člana jazz orkestra Herbija Pomeroya.

Gojkovič je odšel v Ameriko, da bi doštudiral aranžiranje na Visoki glasbeni šoli Berklec v Bostonu. Ves čas je sodeloval in igral z najbolj znanimi ameriški jazzisti.

● Dve popevki »KATEDRE 62« sta že dobili slovensko domovinsko pravico. Prva popevka tega festivala »Tiha sreča« je bila že dvakrat predvajana na televiziji, »Večrček« pa je zmagal na eni izmed oddaj »Izberite melodijo tedna«.

Kavarniški sistem

Konstruktivna kritika je zdrava in razvojna kritika. Z njo se skoraj vsi strinjamo in jo tudi podpiramo. Da odpravimo slabosti in napake (Errare humanum est — motiti se je človeško) saj se tudi tako izpopolnjujemo. Takšna kritika večinoma ne pomeni napada, ampak predvsem pomoč. Vsaka kritika (seveda opremljena z dokazi in s pogojem, da je kritikant vsaj enakovreden partner v poštenju) je tudi gibalo.

To kritiko smo študentje tudi krepko podpirali in jo bomo tudi še v naprej gojili.

Ob takšni — lahko jo imenujemo poštena kritika — pa nastaja tudi včasih (k sreči bolj poredkoma) tako imenovana nepoštena ali tudi zlonamerna kritika ali kritikarstvo. Ta pojav je čutili nekoliko tudi sedaj. Zanimivo pri tem je to, da je to pasivna »kritika«, ni kritika ljudi, ki so aktivni v družbi. To je večji del »pranje starega perila«, osebna prizadetost in pasiven odnos do dela. Jasno, da se nepoštenjak, če ne dela, čuti užaljenega, če mu to povemo. To je potem tudi osebna prizadetost. Kajti če kdo dela in je aktiven ter prisoten, je njegova dolžnost, da slabosti in napake pomaga odpravljati takoj in sam pomaga v delu in se

zavzame za smer, za katero meni, da je najbolj pravilna. Ugovarjanje in s tem zavist se razčistita takoj. Žal pa takšnega konstruktivnega postopka ne zavzemajo čisto vsi. To se je pojavilo tudi med nami študenti in je vredno vsega obsojanja. Proti temu se moramo boriti in to odpraviti. Zaradi tega ne trpi samo organizacija, ki se trudi, temveč zaradi tega trpijo tudi posamezniki, ki se trudijo in delajo za organizacijo. Tako so maloštevilni kritikanti tudi člani našega odbora, tisti, ki bi morali torej biti aktivni, toda bili so le enkrat na mesec v prostorih odbora in vprašali, kaj je novega ter gledali peščico tovarišev pri

delu. Delu, ki pomeni pravzaprav odpovedovanje marsikaterim ugodnostim. Velikokrat je bil izpit pred vrati, pa ga je bilo treba tudi preložiti, ker se je pripravljalo recimo tekmovanje, ali kakšna druga kulturna akcija. Velikokrat so ga kolegi povabili kam v družbo, toda ni bilo časa, itd. In tisti maloštevilni tovariši, če jih lahko tako imenujemo, ali ob kavarniški mizi ali kje drugje, takrat ko aktivisti delajo, z »velikimi besedami« kritizirajo.

Te ga ne želimo in to moramo izkoreniniti. In ravno s pošteno in konstruktivno kritiko. Ne želimo kritikarstva, v obraz naj nam povedo! V. S.

Dolgo gojene želje so se nam vendarle uresničile in Slovenci smo dobili v novi izdaji Slovenskega pravopisa še vrsto novih oblik pravorečja in pravopisa. Po dolgotrajnem in napornem delu je skupina izvedencev v slovenskem jeziku zaključila svoje delo na približno 1.000 straneh. Delo je potekalo pod okriljem Sloven-

za pisavo pa vsekakor spotakljivo. Če je to prvi korak h kranjski končnici uc (deauc, brauc), potem se bomo še seveda nekolikokrat zježili, preden bomo lahko sprejeli novo izgovarjavo kot pravilno književno.

Novi Pravopis bo vsaj v začetku še prav gotovo povzročal precejšnje težave, zlasti ti-

SLOVENSKI PRAVOPIS 1962

ske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Pravopis je izšel v svoji standardni obliki. V začetku so temeljito obdelana navodila za uporabo in razlage nekaterih posebnosti v Pravopisu.

Predvsem je zanimiva nova izgovarjava črke »k« in pa črke »v«, ki je prvo na mnogih mestih izpodrinil. Slovenci nismo več bralci, marveč bravci, pravopis ni več nosilec, temveč nosilec pravil.

Za severno in vzhodno Slovenijo je to skoraj malce ne navadno, za naše uho čudno,

stim, ki niso na tekočem z razvojem jezika, ali so pa trmasti pri uvajanju novosti. Zdej, ko je skoraj povsem izginilo l-kanje, se nam zopet obeta nova vaja, nova masaža jezika. Upajmo, da bo vsaj nekaj časa tako ostalo in da bo naši generaciji ostal naziv: bravci.

Za študente bo vsekakor zelo koristno, če bodo dobili pravopis pravočasno v svojo last, ali da si vsaj prilastili njegova pravila, kajti kako nerodno bi bilo, če bi naša bodoča inteligenca ne znala rabiti svoje materinščine.

M. P.